

AZ 1938-AS KRIZISES ESZTENDŐBEN, az első Csehszlovák köztársaság huszadik, jubileumi, egyben utolsó évében a nemzetiségi kérdés volt az állam legégetőbb problémája... A csehszlovák kormányzat husz esztendőn át határozottan tagadó álláspontot foglalt el az új állam létét és jövőjét meghatározó kérdéshalmazban, nem vettek tudomást a középeurópai nemzetiségi kérdések bonyolult, különleges természetéről. Masaryk és Benes az előzőleg éppen általuk súlyosan elmarasztalt nemzetállam koncepcióját igyekeztek megvalósítani s a hírhedt benesi illúzió, a nemzetiségekre kényszerített "állami patriotizmus" épügy csödbe jutott, mint a már jól ismert "csehszlovák legenda" imperializtikus, középeurópa ellenes célkitűzései.

A mozaikállam alapvető szerkezeti hibái, térségilegen, sőt ellenes önként vállalt szerepe csak a bukáshoz vezethettek... A felelősséget mindazért ami a csehszlovákizmussal és jelentős mértékben miattuk Európával történt, másokra hártották... Már 1945 előtt világossá vált, hogy semmit sem okultak. A benesi machiavellizmus a szovjet seregek protektorátusa alatt 45 után ülte diadaltörát Középeurópa siralomvölgyében.

A prágai Czernin, illetve Hradsin palotától Londonban és Moszkván át hosszú, de göröngytelen volt az út Kassáig... A második csehszlovák emigráció politikai vonalvezetése módfelett rugalmas... "Ha segítség nélkül maradunk a német fenyegetéssel szemben, akkor majd meglepjük a világot a Berlin iránti alázatunk határt nem ismerő lehetőségével" nyilatkozik Párisban, az orkán előtti szélcsendben, a már 1936 októberében, Hitler bizalmasaival, dr. Haushoferrel és Trautmannsdorf gróffal tárgyaló Benes elnök. (Carlo Sforza, "The Totalitarian War and After, London, 1942.) Néhány esztendő múltán már tiszta, jövőbemutató a csehszlovák képlet: "Oroszország célja Csehszlovákia felszabadítása. Oroszország a leg-erősebb szláv testvér, így is kell reá tekinteni. Oroszország forrása annak a demokráciának, amire a mi népünk vár" írja Benes a csikágói LUDOVY DENNIK-ben (1939-4-21.)

A BENESI KLIKK ANYAGI SZEMPONTBÓL határozottan kedvező feltételek között indította meg londoni széleskörű tevékenységét. Működésüket jelentős mértékben megkönnyíti az addig zárolt csehszlovák vagyon felszabadítása. Az első köztársaság diplomáciai karának túlnyomó többsége, már anyagi függősége miatt is, Benes és közvetlen munkatársai, dr. Ripka és Stránsky mögé áll. Az egykori miniszterelnök, még a Moszkva-i emigráció kezdetén, meggyőződésesen meggyőződésesen Milan Hodza korán súlyos ellentétbe kerül a benesi egykéz-politikával. Főként Benes és közvetlen környezete Janus-arcu nemzetiségi politikájának következményeként. A szociáldemokrata Bechyne és Necas kedvetlenül asszisztálnak. Az emigráció politikai vezetése a trianoni békeszerződés március 15-i szövege után épségben Londonba érkező tiszti csoport, az egykori csehszlovák vezérkar titkos szolgálatának, A G-2 osztálynak vezetői, Benes feltétlen hívei.

A politikai légkör viszont csak némileg kedvezőbb a második csehszlovák emigráció számára. A REPUBLIKA ELLENÁLLÁS NÉLKÜLI, GYORS ÖSSZEOMLÁSA, a sajnálkozások ellenére is azt a benyomást keltette a nyugati, politikai közvéleményben, hogy az a belső fenntartó erők teljes hiányának és jó részben az elhibázott politikának a következménye. Öfelsége kormányza Középeurópa jövő határait illetően határozottan szabadkezelt biztosított magának. Churchill GRAND ALLIANCE című művének függelékében közli a Foreign Office-nak, 1941 március 15-én kiadott irányelveit. Ezekben az alkotmányos monarchia gondolatának támogatása mellett köti le magát mindenütt, ahol a népben erre őszinte hajlam mutatkozik. Kétségtelen, hogy ezzel az elemfuttatással a súlyos válságokkal küzdő Középeurópa gondolt. Benes maga is bevallotta, hogy második emigrációs ügyködését hűvös, tartózkodó légkörben kezdette meg. A Londonban székelő csehszlovák kormánytanács 1944 február 3-i ülésén jelentette ki: "Az európai háború kitérőse

után, az Egyesült Államok bizonyos tartózkodást tanúsítottak irányunkban". Ezért, mindenekelőtt, el akarta oszlatni az angolszász közvélemény bizalmatlanságát és feledtetni akarta a csalódást, ami az első csehszlovák köztársaság bukását követte. Előbb, mint csikágói egyetemi tanár, majd hosszú londoni tartózkodása alatt és második amerikai útja során minden alkalmat felhasznált arra, hogy az erősen ellanyhult érdeklődést és rokonszenvet újból felkeltesse. A nemzetközi hangulatokhoz oly könnyedén alkalmazkodó képességével maga is elismerte az első világháború záró békeszerződések hibáit. De soha, sehol, egy szóval, utalással sem vállalta, hogy Csehszlovákia is osztozik a felelősségben. Második amerikai körútja során, 1943-ban, látván a németellenes hangulat fokozódását, már nyíltan hibáztatja az Egyesült Államok egykori kormányát, hogy nem garantálta

Megvédené őket a szomszédos nagyhatalmak beavatkozási törekvései és nyomása ellen..."

Szükséges, hogy hivatkozzunk az egykori megállapításokra. Részint, hogy rámutassunk azok késői és álnok motivumaira, részint kiemelni óhajtván a kifelé hangoztatott elvek s a "kosický program" gyakorlata közötti perfid különbségeket! A cseh sosem volt dunai nép. Csak az első világháborút követően, a szlovákok révén vált azzá. Ahelyett, hogy a Ripka által, oly megkétsé, megfélemlítően bedobott "Duna-federációt", Kossuth régi, a dunai népek összefogását, szolidaritását és egyenjogúságát célzó nagy és uttörő elgondolását valósította volna meg. Kísántatót kovácsolt össze a magyar nép ellen. Masaryk és Benes nem tanultak Kossuth Lajos gazdag tapasztalataiból. Semmit sem okultak a Turini Remetének a dunavölgyi népekhez intézett intelmeiből. A ripkai

mény. Ezt követi az egész kárpáti térség sorsát eldöntő, elsősorban a magyar népre végzetes, 1943 december 12-én kötött szovjet-csehszlovák szerződés. "Emelet poharamat valamennyi új szláv üdvére. Hangsúlyozom, az összslávásra...!" hangzik Stalin pohárköszöntője a Kremlinben. — "A második világháború után, a szlávok fejlődésének új szakasza kezdődik..." válaszol Benes. Csatlakozóan Benes és Klement Gottwald ünnepléses kézfogása az ellenállás nélkül, vértelen kommunista hatalomátvételnek, a "jégtörő" 1948-as februárnak nyitánya. Az 1945 márciusában Moszkvába települő csehszlovák exil-kormány a szovjethadsereg árnyékában lép a "felszabadított csehszlovák hazá" területére. Érvénybe lépett a moszkvai egyezmény, s a "felszabadítás kormányában" Gottwaldék a kulcsminisztériumokat szállták meg.

RAKÓCZI FEJEDELEM ÉS ÉSZAKKELET MAGYARSÁGÁNAK ÓSI VÁROSÁBAN, KASSÁN hirdették meg azt a "kormányprogramot", amely az 1945-től 1949-ig tartó korszakot, ezeket a végzetes éveket meghatározta s a szlovákiai magyarság számára addig elképzelhetetlen megalázások, üldözések, jogfosztások sorozatát hozta. A moszkvai szovjet-csehszlovák szerződést ezzel a hírhedt "kormányprogrammal" realizálták. A cél, kimondottan, a többnemzetiségű államot, erőszakkal, nemzeti állammá átalakítani. Ennek érdekében, a szlovák kommunisták, Vlado Clementis, Laco Novomesky, Vilo Siroky, Daniel Okali, Husák, Cech és Winkler, s a készséggel csatlakozó nem-kommunista kollaboránsok vették kezükbe a "magyar kérdés" megoldását. A kollaboránsok maradéktalan készségét Josef Lettrichnek, a Szlovák Demokrata Párt vezetőjének kijelentése kellőképpen érzékelteti: "A Szlovák Demokrata Párt tudja, hogy csakis a Kommunista Párttal való együttműködés révén biztosítható a szlovák nemzet számára egy boldogabb, biztosabb és fényesebb jövő (CAS, 1946-2-1) S kiemelendő, hogy Prága és a szlovák kommunisták és kollaboránsok között a magyar kisebbség kérdésének kezelését illetően mindig tökéletes összhang uralkodott.

Megkezdődött a magyar nép elleni környezeti hadjárat. Ennek nyitányaként dr. Lettrich imígyen nyilatkozik meg: "Amennyiben a német és magyar kisebbségek problémájára, végleges megoldást nem tudnánk találni, balsejtelmekkel kellene néznünk a jövő elé... Célunk az, hogy ezeket a népeket környékükön kívül kiűzzük földünk-ről..." (CAS, 1945-6-2.)

A MASODIK CSEHSZLOVÁK KÖZTARSASÁG "NEMZETI FRONTJANAK" kormányprogramja a szláv terjeszkedés rég megformált irányelveit most Moszkva protektorátusa alatt valósítja meg. A szomszédokhoz való viszonyt is a "szláv vonal" határozza meg. A szlovákiai magyarság elleni gyűlölethadjárattal s a jogfosztó dekrétumok áradatával egyidejűleg harsan fel a végső, a nagy cél most már nyílt summázása: a "Szlovák Dél"... "Dél Szlovákia legyen a szlávok erős bástyája"... kiáltják az öblös plakátok a guzsbakötött, elnémitott, mindig magyaroklakta Délen.

Miként elődje, a negyvenötös csehszlovákizmus is egyoldalúan fogalmaz. Nemcsak erőszakkal akarja megváltoztatni a kimondottan nemzetiségi állam strukturáját, kiűzni, vagy minden eszközzel elnemzetleníteni a kisebbségeket, de megtartani, sőt, ha lehet bővíteni a Trianonban a nemzetiségekkel együtt nekik ajándékozott határokat!

Az első világháború utáni csehszlovák "érvék", némileg módosítva, jelentősen gyarapodva újból jelentkeznek. Így a határ revíziója Pozsony körül, a jugoszláv-csehszlovák korridor ötlete, a "Svobodné Noviny" szerint pedig, "rendezés után kiált Szlovákia egész déli határa"! (idézi a CAS, 1945-7-30.) A vidéki nagyvívágyú szlovák lapok még tovább mennek. A "Novohradský Hlas" a határokat a Dunától délre a Balatonig terjesztené ki azzal az indoklással, hogy Pribina herceg ura volt egykoron e vidéknek! S mindez a támadó, nyersen imperialista csehszlovák "revizionizmus" a demokrácia nevében történik...

(Következik a II. rész.)

Végzetes évek

Magyar sors a második Csehszlovák köztársaságban

Írta: SIRCHICH LASZLÓ

I. rész.

"Csehszlovákiában deportálják vagy kiűzik a magyarságot arról a területről, ahol őseiben ezer esztendeig egy zárt tömbben élt... amely terület alig negyedszázada nyert az új államalakulathoz odacsatolást..."

(Magyar katolikus püspökkari körlevél, 1947. október hava.)

és ratifikálta a páriskörnyéki szerződéseket. Elmarasztalja a nyugati hatalmokat, akik izolálták a Szovjetuniót. Előadásában az első Csehszlovákia Európa mintademokráciája. Nem szerkezeti belső hibáinak és Középeurópaellenes politikájának, hanem a szomszédnépek önzésének és gyűlöletének, nemkülönbön a nyugati hatalmak tévedéseinek és mulasztásainak áldozata. "Csehszlovákia mindig szabad lesz, amíg Európa szabad. A mi szabadságharcunk az emberi nem szabadságáért vívott gí-gász küzdelem eleme, s eleme a modern demokráciáért folytatott kulturharcnak..." mondja a Council for Foreign Relations csikágói ülésén. Benes szerint, a nyugati hatalmaknak nem volt elég bátorságuk áldozatot kockáztatni a demokrácia eszményeiért. Csupán Csehszlovákia tett emberfeletti erőfeszítéseket és hozott hősi áldozatokat... "Erőfeszítéseinket nem értették meg eléggé abban az időben," jelenti ki Csikágóban, "de ugyanakkor igazolják, hogy politikánk helyes volt, őszint és európai..." Ezek a Nyugat felé a humanista-demokratikus pózban felszóló, Boldokonszenvre és támogatásra vadászó szövegek. Mögöttük buvik meg a másik, az igazi Benes, aki a régi szlávok céltudatosságával készül cseh-szláv hatalmi vágyainak elérésére. A Council for Foreign Relations délelőtti ülésén a kisállamok öntelt és káros nacionalizmusa ellen foglal állást, ugyanaznap este pedig, a dr. Papanek tisztelőtőre adott vacsorán, saját véreinek a másik, igazi Benes beszélt. Kijelentvén, hogy a nagy háború után kizárólag csak a cseheknek és szlovákoknak lesz beleszólásuk Csehszlovákia belső viszonyaiba.

AMIG BENES AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN ébreszti és gyűjti a rokonszenvet, Hubert Ripka, a "folytonosság" hangsúlyozó csehszlovák exilkormány politikájának állandó londoni irányítója, az angol közvéleményt igyekszik "megdolgozni"... Természetesen, az akkori brit Középeurópa-koncepcióhoz alkalmazkodva. "Európának a szabad nemzetek önkéntes federációjában kell egyesülnie... magában foglalva egy belső sorsadalm tűzében újjászülető Németországot". Uj cseh "Duna-politikát" sugall... "A csehszlovák nemzet alapvető törekvése, hogy Masaryk koncepciójához híven (?) létrehozza a dunai népek federációját, amely természetesen Magyarországot is magába foglalja. A dunai-federáció döntően növelné a kismemzetek biztonságát és függetlenségét.

szólam tehát épügy a megtévesztést szolgálja Londonban, mint Benes egyidejű demokrata-humanista szónoklatai az Egyesült Államokban.

BENES, BÁR LONDONI EXIL-KORMÁNYANAK VOLT MÁR NEMET NEMZETISÉGÜ KOMMUNISTA TAGJA, makacsul kitért az elől, hogy Wenzel Jakschof, a szudétanémet szociáldemokraták emigrált vezetőjét és csoportját befogadja a kormányba. S bár 1939-ben Jaksch előtt azt a kijelentést tette, hogy "hajlamos a svájci mintájú megoldásra, mert központosított államforma mellett a szudétanémet kérdés nem oldható meg", 1942-ben már — manchesteri beszédében — óvatosan és elködsítve embertelen tervével, a kisebbségi kérdésnek az érdekelt lakosság kiűzés útján való "megoldásával" foglalkozik. "Nem zárhatjuk ki teljesen a népesség-áttelepítés lehetőségét, mint eszközt az állandó béke megteremtésére." Ettől kezdve, minden beszédében, előadásában megpendíti ezt a gondolatot a háború utáni új, demokratikus Európa felépítését célzó terveinek zárókövetésékként. Nem lesz érdektelen megjegyezni, hogy még Károlyi Mihály elől is elzárkózik. A háború elején a federációs megoldás előnyeiről beszél Károlyi előtt, "a háború vége felé megváltoztatta véleményét, bár ezt, nyíltan, nem ismerte be, azzal vére elejét minden diszkusszióknak, hogy korai lenne részletekbe bocsátkozni... kijelentette, hogy egy homogén szláv államot kell alakítani; a nem-szláv népesség, a németek és magyarok kiűzése mellett foglalt állást... Moszkva által bátorított szláv sovinizmusa győzött" írja Károlyi emlékirataiban ("Faith Without Illusion, New York, 1957.) A második világháború alatti emigrációs politikai világban kétségtelenül Wenzel Jaksch fogta fel teljes méreteiben, mi rejtőzik Benes és társai, Ripka, Fierlinger, a szlovák nemzeti kommunista Vlado Clementis, Stránsky szándékai mélyén. Előre látta, s idejében figyelmeztette Edent, hogy a csehszlovák exil-kormány politikájának és propagandájának csak egy példa nélkül álló "massacre" lehet a következménye.

MIG BENESEK A NYUGATI VILÁGBAN ÜGYKÖDNEK, ZDENEK FIERLINGER SEM TETLEN MOSZKVÁBAN. Régi, sokáig titkolt érzelméhez híven, már építi a Kremlin és Benesék testvérülésének útját. Ennek első állomása az 1941 július 18-án, Londonban Benes és Ivan Malsky szovjet nagykövet parafálta előzetes egyez-

HONTALAN MAGYAR KULTURA

AZ EURÓPAI NEMZETI KISEBBSÉGEK TÖRTÉNETÉBEN MAIG PÉLDÁTLAN TOTALIS JOGFOSZTÁS bevezetője a második csehszlovák köztársaság elnökének 33/1945. számú dekrétuma, amely tollvonással fosztotta meg állampolgárságától az akkor mintegy nyolcszáz ezer magyart. Azzal a merőben szokatlan állítással, hogy ellenségei az újjáalakuló csehszlovák államnak. Benes elnök elsősorban tudhatta, hogy az első világháborút követő "békék" során, az akkori felvidéki magyar milliót megkérdezése nélkül, akarata ellenére kényszerítették az első Republikába.

A dekrétumot aláíró Benes nyugati körökben, az egykori genfi gyűlésben nagyraértékelt rugalmasságának döntő bizonyítása e rendelet. Az első köztársaság ugyanis "nemzetiségi államként" született meg. Benes, az akkori külügyminiszter "második Svájcot" emlegetett, ígért Nyugat felé. Sőt, a Saint Germainben, 1919. szeptember 10-én parafált szerződésben a más nemzetiségű állampolgároknak kisebbségi jogaik tiszteletbentartását ígerte, sőt garantálta. Köztársasági elnökké választásakor pedig félreérthetetlenül jelentette ki, hogy a *Republika minden polgárának* egyformán kíván államfője lenni... 1945-ben, a nagy lehetőségei idején pedig, Középkelet-Európa romjain jelenti ki, hogy "nem tudnak, nem akarnak a németekkel és magyarokkal egy államban élni..." (Pozsony, 1945. május 9-én).

A SZLOVÁK NEMZETI TANÁCS 1945 MÁJUS 15-ÉN KELTEZETT DEKRÉTUMÁVAL törvénytelenné nyilvánított minden olyan politikai, kulturális és gazdasági tevékenységet, amelynek bármilyen kapcsolata volt a bécsi döntés után hivatalbalépő magyar kormányadminisztrációval. 1945 és 1949 között legalább negyvenezer magyart, főként parasztokat és ipari munkásokat ítéltek el e címen a csehszlovák népbíróságok. Ugyancsak a Szlovák Nemzeti Tanács 1945 április 7-én kelt, 26/1945 számú rendeletével betiltotta a magyar községekben alakult nemzeti bizottságokat. Helyükbe, központilag kinevezett, nem magyar nemzetiségű, tehát betelepített személyekből álló správná komisiákat állított fel. A "kosický program" szellemében fogant jogfosztó rendeletek végeláthatatlan sorából kiemelendő még a magyar nemzetiségű polgárok választójogának megvonását elrendelő, 1946 december 10-én datált dekrétum.

A Szlovák Nemzeti Tanács négyrendbeli dekrétuma minden magyar tulajdonban lévő mező- és erdőgazdasági ingatlanok sommás elkobzását rendeli el. *Kompensáció nélkül!* A köztársaság elnökének 108/1945 számú dekrétuma pedig általánosan konfiskálta a magyar tulajdont. Kivételt csupán a személyes tárgyak, ruházat képeznek. A 27 és 28/1945 számú elnöki rendeletek kimondják, hogy a kolonizáció meggyorsítása és hathatós elősegítése érdekében, az elkobzott magyar vagyonok eladását a köztársaság feladataként kell tekinteni...

A teljes jogfosztást jellemzi, hogy még az öregségi nyugdíjat is megvonták a már mindenüket elvesztett, állampolgárságuktól megfosztott szlovákiai magyaroktól.

Az ingóvagyonról rendelkező 91/1945 számú elnöki dekrétum, továbbá a Szlovák Nemzeti Tanács 16. és 62/1945 számú rendeletei befagyasztották az összes magyar bankbetéteket. Az így előállított veszteséget a pozsonyi magyar kormány-meghatalmazott irodája egy billió százket milliárd csehszlovák koronára jecusította!

A KULTURÁLIS JOGFOSZTÁSOK PÉLDÁTLAN MÉRVERŐL IS SZOLNUNK KELL. Feloszlatták az összes magyar népművelési, társadalmi és sportegyesületeket. Vagyonukat elkobozták. Könyvtáraikat, számos esetben, megsemmisítették. Bezárták az összes magyartanítványú iskolákat, betiltották a magyarságvilági iskolákat. Ugyanebben a sötétemlékű időszakban az egész köztársaságban összesen két nyomdatermék látható napvilágot. A Szent Benedek rend kórnáromi rendháza kiadta a világtalan magyar százczek vizsgáztató szolgáló imakönyvet és naptárt az 1947-es évre. A naptár valamennyi példányát elkobozták.

A "MAGYAR KÉRDÉS" MEGOLDÁSÁNAK MÁSODIK ALLOMÁSA IS ELKÖVETKEZIK... A szomorú emlékü deportálásokat a csehszlovák

belügyi vezetés bizalmas rendelete: "A magyarok eltávolítása Szlovákiából: biztonsági rendszabályok" vezet be. A deportálás előestéjén a Szlovák Nemzeti Tanács hivatalos lapja, a NARODNA OBRANA hangoztatta, hogy

"...jogunk van asszimilálni a magyarokat és Csehszlovákiát, minden eszközzel, nemzeti állammá alakítani... Mivel a magyaroknak nincsenek kisebbségi jogaik, végső célunk, hogy szétszórjuk őket az országban..."

Az erőszakos deportálás 1946 novemberében kezdődött meg. Nagyjából százezer volt azoknak a magyaroknak a száma, akiket ősi szálláshelyeikről kiűzni szándékoztak. Katonai egységeket és csendőrkülönítményeket vetettek be a deportálás zökkenésmentes lebonyolítására. Mindez embertelen módon történt. Emléke ma is kísért... "A

Végzetes évek

Magyar sors a második Csehszlovák Köztársaságban

Irtó: SIRCHICH LASZLÓ

II. rész.

"Csehszlovákiában deportálják vagy kiűzik a magyarságot arról a területről, ahol őseiben ezer esztendeig egy zárt tömbben élt... amely terület alig negyedszázada nyert az új államalakulathoz odacsatolást..."

(Magyar katolikus püspökkari körlevél, 1947. október hava.)

tizenhét éve történt megaláztatás az idegekben vibrál... A félelem és megaláztatás érzése hosszúéletű... írja Dobos László 1965-ben is. (Irodalmi Szemle, Pozsony, 1965. 9. sz.)

A MINDENKITŐL ELHAGYATOTT FELVIDÉKI MAGYARSÁG PÉLDÁTLAN ÜLDÖZTETÉSE, MÉRHETLEN SZENVEDESEI a magyar Sionban találnak könnyes, testvéri együttérzésre. Egyedül szólal meg Mindszenty József, a maradék ország bíboros-primása:

"Csallóközben megszijazott, idegileg felőrölt magyarokat dobálnak marhavagonokba. A szenvedő pásztor és nyáj előtt álljunk meg tisztelettel..." (Debrecen, 1946. szept.)

A "tárgyilagosságot" a néparulás határáig gyakori némely budapesti körök felé pedig ez az üzenete:

"A szenvedő magyarságra gondolva, legyetek rendületlen magyarok... magyarságtokból ne engedjétek, mert valahányszor a magyar elűnés a magyarság körül, abból csak Csallóköz lehet. Amikor ti otthont kaptok, akkor verik ki a Csallóközből utszéli baromként a magyarokat." (Egy tanoncotthon felavatásán, 1946. nov. 28.)

S megszólal a magyar püspöki kar is:

"A felvidéki magyarságról nélküle hátróztak és odadobták egy őrvongásig emelkedett és innét is sikerrel, magyar nemzetköziséggel növesztett sovizmusnak, amely deportálással, a deportált munkaidejének két évre meghosszabbításával, 5-6 internálótáborok teletszűföldásával felelt az itteni optimizmusra..." (Püspökkari körlevél, 1947. augusztus hava.)

1945 ÉS 46-BAN HOZZAVETŐLEGESEN 43 EZER MAGYART ÜZTEK KI, kényszerítették menekülésre a csehszlovák hatóságok. Néhány órási határidővel, ötven kilogrammot meg nem haladó személyes podgyással. A kiűzött magyarok nem feledkeztek meg testvéreik mérhetetlen szenvedéseiről. Érsekújvár egykori városbírájának polgármesterének, a felvidéki EGYESÜLT MAGYAR PART érdemes törvényhozójának, dr. Holota Jánosnak önfeláldozó vezetésével megalakítják Budapesten a FELVIDÉKI MAGYAROK NEMZETI TANÁCSÁT. Az akkori koalíciós kormány ugyan nem hagyta jóvá az érdekképviselet működését, azt — illegálisan — továbbra is folytatták

s egyetlen kínálkozó alkalmat sem mulasztottak el, hogy a szlovákiai magyarság érdekében szót ne emeljenek. (Dr. Holota: "Feljegyzés. Küzdelmünk a felvidéki magyarságért a második világháború után", 1951. Kézirat.) A felvidéki magyarság sötét éveire való emlékezés, annak folyamatos dokumentálása során, a Tanács tevékenységének ismertetésére még visszatérünk.

Elindultak hát a Szudéták felé a szomorú deportáló szerelvények, s a deportálás lebonyolításában közreműködő, UNRRA jelzést viselő tehergépkocsik...

"Pázmány sírja felől magyar rabszolgakaravánok, a Szudétajöld felé is száll az Ó örökértékű tanítása: az erőszakkal élni veszélyes... A gyűlöletnek, embertelenségnek is van lélekharangja..." szólal meg ismét Mindszenty József.

meg... Az általános szlavizációs hadjárat során ősmagyar helységneveket szlovákosítottak el. Utólag akarván igazolni az egyébként is utjelölt "elméletet", amely szerint, a nyelvhatár az évszázadok folyamán a szlovákság hátrányára módosult. Minden alapot nélkülöző állítás. A szlovákiai magyarság ellen indított irtóhadjáratig, a magyar-szlovák néprajzi határ a legszilárdabb az egész kevert nemzetiségű Középeurópában. Az orosz Petrov állapította meg, hogy a magyar szlovák nyelvhatár az utolsó másfélszáz évben mitsem változott (A. Petrov, Prispěvky k historické demografii Slovenska v XVIII.-XIX. století, Praha, 1828.)

Nem lesz érdektelen megjegyezni, hogy az Egyesült Nemzetek alapokmánya kimondja az emberi jogok tiszteletben tartását fajra, nemre, anyanyelvre, vallásra való tekintet nélkül... Csehszlovákia már tagja volt e magas nemzetközi fórumnak, amikor a szlovákiai magyarság ellen döntő hadjáratot indított! S ugy véljük, feljegyzést érdemel az Egyesült Államok budapesti misszionáriusának 1945 június 12-én kelt memoranduma is, amely hangsúlyozta, hogy "nem tartja igazságosnak, ha egy kisebbséget alkotó etnikai csoport minden tagját államellenes cselekményekben bűnösnek kezelik és lakóhelyéről pusztán népi származásánál fogva kiűzik..."

LEFEJEZTÉK A SZLOVÁKIAI MAGYAR SZÁZEZREKET, kiűzték azokat is, akik példátlan őszinteséggel szolgálták a dunatáji népek megbékélésének, testvériesülésének ügyét, akik iránt egy egész nemzedék érez hálát és elfogultságot. Akik őszintek, tiszták voltak s a másik oldalról igaz szóra, viszonos megértésre vártak. Azok, kevesen, akik megmaradhettek — hallgattak! Amikor 1948 februárjában Benes és társai eltűntek a csehszlovákiai politika színpadáról, méltán írhatta Fábry Zoltán, a mindig marxista író, akiből nem hiányzott a magyar szellem bátorsága: "Behozhatatlan hátránnyal, de le nem becsülhető előnnyel indulunk; tiszták maradtunk. Némák voltunk és embertelen hang nem hagyta el a szánkát". 1955-ben megjelent esszéjében, "A gondolat igazában" tesz tanubizonyosságot sokat szenvedett kisebbségi magyar népe iránti forró szeretetéről, fennmaradásában bizó hitéről.

"Amikor mi előreszaladunk a jövőbe, akkor csak a legmesszebb múltba nyúlhatunk vissza... Vállaltuk, vállaltuk és ezzel a kulccsal a kezünkben, a hagyomány szellemkölcseivel kopogtatunk meg minden sírkövet — a feltámasztásra, Kisértetekre nincs szükségünk, de társakra, bizonyosságokra, emberi magatartás szellemi példára, nyelvhasználat teremtő és megtartó gerinceire, annál inkább. Ma hagyomány nélkül élni: gyökértelenséget jelent. Elsdóródást, megfutamodást, beolvadást. Pázmány, és Dalassa Bálint magyarszótó és erősítő igéi és dalai, Rákóczi Pro Libertátéje, Kazinczy bírtónanulása... ki tudná, ki merné ezeket elhanyagolni...? Ma a múlt erkölcsi öröke tanít, véd és biztat... utánunk is élnek, jönnek majd magyarok..."

A SZLOVÁKIAI MAGYARSÁG EMBER MARADT AZ EMBERTELENSÉGBEN. Félve őrsi nyelve tisztaságát, népéhez való hűsége kötelezi el a lefejezés után felnövő, hangjára talált fiatal irónemzedéket. E viharzó nemzedék öntudattal vallott "híd" magatartása hirdeti ma azt az építő dunavölgyi misszióshitet, amely annyi keserves csalódás ellenére is, a magyar színtézist példázza a letarolt Dunatájban.

A szlovákiai őslakó magyarság szellemisége a kárpátjai népek egymásrautaltsága felismerésének jegyében egyszer majd újjászülendő Dunacurópa jó kavássa lesz.

(Irodalom: Borsody István: Magyar-Szlovák kiegyezés, Budapest, 1945. Jaksch Wenzel: Europe's Road to Potsdam, New York, 1963. Wagner S. Francis: Hungarians in Czechoslovakia 1945-1949, New York, 1959. Kettős János Alatt, a Csehszlovákiai Magyarok Nemzeti Bizottmánya kiadványa.)